

## **Tăng cường sự lãnh đạo của tổ chức đảng ở xí nghiệp**

Cùng với sự phát triển của nền công nghiệp xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc nước ta và sự tiến bộ về mặt quản lý kinh tế công nghiệp, tổ chức đảng ở trong xí nghiệp đã ngày càng phát triển và trưởng thành. Hiện nay, trong các xí nghiệp, chúng ta đã có 6.846 chi bộ, với trên 11 vạn 2 nghìn đảng viên; số đảng viên chiếm 19,7% tổng tổng số công nhân, viên chức phát triển, phần rất lớn tổ sản xuất đã có đảng viên và hơn một nửa số tổ sản xuất đã có tổ đảng riêng.

Số đông đảng viên đã phát huy được tác dụng tiên phong lãnh đạo của mình và đang ra sức rèn luyện nâng cao trình độ chính trị, tư tưởng, văn hóa, kỹ thuật và chuyên môn, nghiệp vụ.

Về mặt lãnh đạo quản lý xí nghiệp, các tổ chức đảng trong xí nghiệp đã từng bước trưởng thành một cách rõ rệt. Vai trò lãnh đạo tuyệt đối và toàn diện của tổ chức đảng ngày càng được các lập đúng đắn, sức chiến đấu và năng lực, lãnh đạo ngày một nâng cao nội dung hoạt động ngày càng phong phú. Đồng thời chế độ phụ trách quản lý xí nghiệp đã không ngừng được củng cố, và chế độ công nhân tham gia quản lý xí nghiệp cũng ngày càng có nhiều tiến bộ.

Rất rõ ràng, đó là những kết quả to lớn của việc tăng cường công tác xây dựng đảng ở trong các xí nghiệp công nghiệp, một nhiệm vụ rất quan trọng mà Đảng ta đã nhấn mạnh ngay từ khi miền Bắc mới bước vào thời kỳ hòa bình xây dựng, và được đẩy mạnh thông qua cuộc vận động xây dựng chi bộ và đảng bộ cơ sở "bốn tốt" ở khu vực công nghiệp trong những năm gần đây. Và cũng rất rõ ràng, đó cũng là kết quả của sự quán triệt ngày càng tốt hơn Nghị quyết của Bộ chính trị Trung ương Đảng về "chế độ lãnh đạo quản lý xí nghiệp xã hội chủ nghĩa".

Tuy nhiên, các tổ chức đảng trong xí nghiệp vẫn còn những nhược điểm phải khắc phục, việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng ở trong xí nghiệp vẫn còn nhiều vấn đề phải giải quyết. Riêng về mặt thực hiện chế

độ lãnh đạo quản lý xí nghiệp theo như quy định của Nghị quyết của Bộ Chính trị, cũng vẫn còn có những lệch lạc thiếu sót cần được uốn nắn. Trước các thiếu sót, lệch lạc này, trong chúng ta có những cách nhìn và đánh giá khác nhau.

Loại ý kiến thứ nhất cho rằng: Hiện nay các đảng ủy đang sa vào tình trạng bao biện công việc của giám đốc, coi nhẹ và làm lu mờ vai trò phụ trách quản lý của thủ trưởng xí nghiệp. Đó là mặt thiếu sót chủ yếu phải khắc phục. Từ đó đi đến khuynh hướng muốn hạn chế chức năng lãnh đạo của đảng ủy xí nghiệp về mặt kinh tế, kỹ thuật, tức là không muốn để cho đảng ủy đi sâu vào các công việc thuộc lĩnh vực hoạt động này. Thậm chí có người muốn rằng đảng ủy xí nghiệp chỉ cần lãnh đạo chính trị, tư tưởng hoặc phải coi việc lãnh đạo chính trị, tư tưởng là chức năng chủ yếu của mình.

Loại ý kiến thứ hai nhấn mạnh: Hầu như không có tình trạng đảng ủy bao biện công việc của giám đốc, mà ngược lại, đảng ủy chưa đi sâu vào kinh tế, kỹ thuật. Do đó, vấn đề phải giải quyết hiện nay là tăng cường hơn nữa sự lãnh đạo cụ thể, sâu sát của đảng ủy xí nghiệp về mặt này. Có đồng chí muốn nhấn mạnh thêm: lãnh đạo kinh tế, kỹ thuật là chức năng lãnh đạo chủ yếu của đảng ủy xí nghiệp.

Cả hai loại ý kiến trên đây đều không được đầy đủ và đúng đắn, không xuất phát từ nguyên tắc lãnh đạo quản lý xí nghiệp của đảng, đem đối lập giữa hai mặt vốn có quan hệ thống nhất hữu cơ với nhau: tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của tổ chức đảng đi đôi với kiện toàn chế độ phụ trách của thủ trưởng. Loại ý kiến thứ nhất thiên về một chiều đề cao vai trò của giám đốc, hiểu một cách phiến diện điều quy định "giám đốc là người có thẩm quyền cao nhất về phương diện chuyên môn và hành chính ở trong xí nghiệp" (nghị định của Hội đồng chính phủ), tách rời yêu cầu kiện toàn chế độ phụ trách của thủ trưởng với yêu cầu tăng cường sự lãnh đạo của tổ chức đảng ở xí nghiệp. Loại ý kiến thứ hai, ngược lại, chỉ

thấy yêu cầu đề cao vai trò lãnh đạo của đảng ủy mà không thấy yêu cầu, đồng thời phải ra sức phát huy vai trò phụ trách quản lý xí nghiệp của giám đốc, do đó không thấy những vấn đề tồn tại phải giải quyết về mặt này.

Để có sự nhận xét đúng đắn, khách quan và toàn diện về sự lãnh đạo của Đảng ở xí nghiệp hiện nay, từ đó có phương hướng tăng cường đúng đắn, chúng ta phải thấu suốt nguyên tắc của đảng, nắm vững nội dung tinh thần của chế độ lãnh đạo quản lý xí nghiệp. Chế độ này bao gồm ba mặt: đảng ủy lãnh đạo; thủ trưởng phụ trách; công nhân tham gia quản lý. Ba mặt đó không đối lập nhau, trái lại, thống nhất với nhau, bổ sung cho nhau và dựa vào nhau để kiện toàn và củng cố. Không thể làm tốt mặt này, nêu không đồng thời coi trọng các mặt kia, và ngược lại. Coi trọng và làm tốt cả ba mặt trên chính là nhằm đạt tới yêu cầu củng cố sự lãnh đạo của Đảng, tăng cường hiệu lực của cơ quan Nhà nước, phát huy vai trò của quần chúng trong việc quản lý xí nghiệp. Đó cũng là thấu suốt nguyên tắc tập trung dân chủ và đường lối quần chúng trong lãnh đạo quản lý xí nghiệp. Không thể cho rằng tăng cường sự lãnh đạo của Đảng ở xí nghiệp chỉ đơn thuần là đề cao vai trò của đảng ủy, không cần phát động quần chúng công nhân, cũng như không cần phát huy đầy đủ, thậm chí hạ thấp trách nhiệm của giám đốc, người được Đảng và Nhà nước giao cho nhiệm vụ quản lý xí nghiệp, trực tiếp chỉ huy việc sản xuất và hành chính hằng ngày ở xí nghiệp. Và ngược lại, không thể nói phát huy hiệu lực của chính quyền Nhà nước, phát huy vai trò và hiệu lực chỉ huy của giám đốc, nếu như tách việc làm này khỏi sự lãnh đạo của tổ chức đảng xí nghiệp, cũng như tách khỏi việc động viên tính tích cực sản xuất và tham gia quản lý xí nghiệp của công nhân. Do đó, mọi khuynh hướng nhấn mạnh mặt này, coi nhẹ mặt kia đều sai lầm, đều dẫn đến kết quả cuối cùng là hạ thấp vai trò lãnh đạo của Đảng và làm giảm hiệu lực chính quyền của cơ quan Nhà nước trong việc quản lý xí nghiệp.

Với cách nhìn đúng đắn trên đây, soi vào tình hình lãnh đạo quản lý các xí nghiệp hiện nay, chúng ta thấy, ngoài mặt ưu điểm tiến bộ là căn bản, những thiếu sót đồng thời tồn tại trên hai mặt: vai trò lãnh đạo của đảng ủy và của tổ chức đảng ở xí nghiệp nói chung chưa được tăng cường đúng mức. Mặt khác, vai trò và trách nhiệm quản lý xí nghiệp của giám đốc cũng chưa được thật sự đề cao và phát huy đầy đủ. Do đó, phương hướng đúng đắn tăng cường sự lãnh đạo của Đảng ở xí nghiệp hiện nay là phải phát huy những ưu điểm đã có, ra sức khắc phục những nhược điểm và thiếu sót tồn tại, tăng cường hơn nữa sự lãnh đạo toàn diện và tuyệt đối của tổ chức đảng ở xí nghiệp, đồng thời, hết sức coi trọng việc phát huy đầy đủ vai trò và trách nhiệm quản lý xí nghiệp của giám đốc và quản đốc phân xưởng, kiện toàn hơn nữa chế độ thủ trưởng phụ trách quản lý xí nghiệp (đương nhiên, còn phải đồng thời cải tiến hơn nữa chế độ công nhân tham gia quản lý xí nghiệp, chúng ta sẽ bàn tới những vấn đề này ở một bài khác).

Hiện nay hiện tượng đảng ủy, nhất là bí thư đảng ủy sa vào công việc sự vụ hàng ngày, làm thay chức năng chỉ huy sản xuất và hành chính của giám đốc cũng có ở một số xí nghiệp. Song, tình hình phổ biến hơn và đáng quan tâm hơn là đảng ủy chưa đi sâu vào công tác kinh tế, kỹ thuật, chưa làm tốt chức năng lãnh đạo và kiểm tra toàn diện của mình một cách thường xuyên và có hệ thống: ngay việc lãnh đạo chính trị, tư tưởng ở nhiều xí nghiệp cũng chưa phải đã sâu sắc cụ thể, giàu tính chiến đấu. Hơn nữa, lãnh đạo kinh tế, kỹ thuật mà đi vào sự vụ, bao biện, tham việc nhỏ, bỏ việc lớn, thì ngay về mặt này cũng chưa thể nói là sâu sắc, toàn diện và đúng đắn được.

Chúng ta phải ra sức khắc phục những thiếu sót trên, làm cho sự lãnh đạo của đảng bộ và đảng ủy xí nghiệp được toàn diện, có chất lượng tốt, đúng với vai trò người lãnh tụ chính trị của xí nghiệp.

Về mặt các đồng chí giám đốc xí nghiệp, hiện tượng ỷ lại, dựa dẫm vào đảng ủy, không nâng cao tinh thần phụ trách của mình, hoặc không tôn trọng đầy đủ sự lãnh đạo của đảng ủy, do nhận thức không đúng về vai trò thủ trưởng phụ trách, hoặc do một động cơ cá nhân chủ nghĩa nào đó, cũng đang còn có ở một số xí nghiệp, cần phải được khắc phục.

Bên cạnh sự nhất trí đang được củng cố và phát triển, hiện nay những ý kiến với mức độ khác nhau về vai trò lãnh đạo của tổ chức đảng ở xí nghiệp tập trung ở mối liên hệ giữa đảng ủy và giám đốc trong công tác lãnh đạo và quản lý kinh tế, kỹ thuật, chuyên môn.

Từ nhận thức cho rằng đảng ủy xí nghiệp chỉ nên lãnh đạo chính trị, tư tưởng nhằm bảo đảm việc hoàn thành kế hoạch sản xuất, một số đồng chí chủ trương: công tác kinh tế, kỹ thuật, chuyên môn nên để cho giám đốc phụ trách, đảng ủy không đi vào mặt này. Một số đồng chí khác, tuy thừa nhận đảng ủy phải lãnh đạo kinh tế, kỹ thuật, chuyên môn, nhưng muốn rằng sự lãnh đạo đó chỉ nên dừng lại ở việc vạch ra phương hướng chung, không nên đi quá sâu vào các vấn đề cụ thể, vì e rằng sẽ làm giảm hiệu lực chỉ huy của giám đốc và công việc sản xuất bị chậm trễ. Có đồng chí phát biểu: đảng ủy không nên thảo luận cụ thể những vấn đề thuộc về kinh tế và kỹ thuật, không nên mở những hội nghị chuyên đề về sản xuất, không nên bàn và thông qua kế hoạch tháng, số đồng chí có ý kiến ngược lại, cho rằng bất cứ vấn đề quan trọng nào trong công tác quản lý kinh tế, kỹ thuật, đảng ủy cũng phải bàn bạc.

Những ý kiến khác nhau trên đây rõ ràng và chủ yếu không phải là sự khác nhau về chi tiết, cụ thể trong việc quy định chức trách của đảng ủy và của giám đốc, nhận thức về vai trò lãnh đạo của tổ chức đảng ở trong xí nghiệp và vai trò quản lý, chỉ huy hành chính, sản xuất của giám đốc. Cho nên chỉ đi tìm cách giải quyết ở việc quy định cụ thể điều này điều khác về chức trách của đảng ủy, của giám đốc thì chưa đủ, mà trước hết phải nhận thức đúng đắn và quán triệt đầy đủ nguyên tắc Đảng lãnh

đạo toàn diện, tuyệt đối, và nội dung, tinh thần cơ bản của chế độ lãnh đạo quản lý xí nghiệp của Đảng.

Điều lệ Đảng quy định: "Đảng ủy cơ sở có nhiệm vụ thống nhất lãnh đạo các mặt công tác trong đơn vị cơ sở". Nghị quyết số 11 của Bộ chính trị về chế độ lãnh đạo quản lý xí nghiệp chỉ có: "Chế độ lãnh đạo quản lý này nhằm mục đích: tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của tổ chức đảng ở xí nghiệp, kiện toàn chế độ phụ trách của thủ trưởng và thực hiện đường lối quần chúng trong công tác quản lý xí nghiệp". Nghị quyết còn viết tiếp: "Tinh thần của chế độ quản lý chỉ rõ rằng: quyền quyết định các vấn đề lớn và quan trọng trong xí nghiệp đều thống nhất dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhưng phải coi trọng vai trò phụ trách của thủ trưởng; dưới sự lãnh đạo của đảng ủy, việc quản lý xí nghiệp vẫn là trách nhiệm chính và trực tiếp của thủ trưởng..."

Rất rõ ràng, đảng ủy có trách nhiệm lãnh đạo toàn diện mọi mặt hoạt động của xí nghiệp. Ý kiến muốn hạn chế sự lãnh đạo đó chỉ trong phạm vi công tác chính trị, tư tưởng là hoàn toàn không đúng. Lý do vin rằng công việc sản xuất ở xí nghiệp rất khẩn trương, đảng ủy ít am hiểu về kinh tế kỹ thuật... nên không lãnh đạo được kinh tế kỹ thuật, từ lâu đã bị phê phán và trong thực tế, kinh nghiệm hoạt động của nhiều xí nghiệp đã chứng minh nó là sai lầm. Và lại, để thực hiện "nhiệm vụ cơ bản (của đảng ủy xí nghiệp - chúng tôi chú thích) là lãnh đạo bảo đảm hoàn thành và vượt mức kế hoạch Nhà nước đã quy định cho xí nghiệp..." (Nghị quyết số 11 của Bộ chính trị), thì đảng ủy không thể không đi sâu vào lãnh đạo, kiểm tra công tác kinh tế, kỹ thuật, cũng như các mặt công tác khác.

Tuy nhiên, nếu như cho rằng, lãnh đạo kinh tế, kỹ thuật là chức năng lãnh đạo chủ yếu, hoặc là mặt công tác quan trọng nhất của đảng ủy xí nghiệp thì cũng không hoàn toàn đúng. Vì như vậy sẽ dẫn tới coi nhẹ các mặt khác. Nghị quyết của Bộ chính trị về chế độ lãnh đạo quản lý xí nghiệp đã chỉ rõ: Nhiệm vụ cơ bản của tổ chức đảng ở xí nghiệp là lãnh

đạo sản xuất, bảo đảm hoàn thành và vượt mức kế hoạch Nhà nước đã giao cho xí nghiệp (hiện nay còn phải rất coi trọng nhiệm vụ chiến đấu). Để bảo đảm thực hiện được nhiệm vụ này, đảng ủy phải coi trọng lãnh đạo tất cả các mặt hoạt động của xí nghiệp, kết hợp chặt chẽ các mặt đó với nhau và tổ chức sự phối hợp hoạt động nhịp nhàng, ăn khớp giữa các tổ chức đảng, chuyên môn, quần chúng trong xí nghiệp, nhằm hoàn thành các mục tiêu phấn đấu trong từng thời gian nhất định của xí nghiệp. Công tác kiểm tra mọi mặt là rất quan trọng. Có làm tốt công tác này, sự lãnh đạo của Đảng ủy mới khách quan, toàn diện, sáng tạo, giàu tính chiến đấu và không sa vào tình trạng chạy theo việc nhỏ, bỏ việc lớn. Công tác kinh tế, kỹ thuật phải luôn được xem xét hàng ngày. Công tác xây dựng đảng (bao gồm tư tưởng và tổ chức) giữ vị trí then chốt, quyết định. Công tác quần chúng cũng không bao giờ có thể xem nhẹ được...

Trong việc lãnh đạo kinh tế, kỹ thuật, để khỏi đụng vào quyền hạn của giám đốc, có nên hạn chế sự đi sâu của đảng ủy về mặt này không? Hoàn toàn không. Trái lại, càng đi sát, đi sâu vào kinh tế, kỹ thuật cũng như tất cả các mặt hoạt động khác của xí nghiệp, sự lãnh đạo của đảng ủy càng sắc bén, kịp thời và đúng đắn. Chỉ cần đảng ủy, trong khi đi sâu vào các mặt hoạt động của xí nghiệp, phải giữ đúng vị trí lãnh đạo và kiểm tra của mình, không làm thay chức năng quản lý hành chính, sản xuất của giám đốc, nghĩa là không trực tiếp giải quyết các vấn đề cụ thể, thuộc trách nhiệm chỉ huy công việc hàng ngày của thủ trưởng xí nghiệp. Đảng ủy có thể và cần đi sâu vào bất cứ vấn đề cụ thể nào về kinh tế, kỹ thuật chuyên môn, nếu xét thấy cần thiết, với mục đích là để kiểm tra thường xuyên các mặt công tác này, hoặc nghiên cứu, chuẩn bị cho tập thể đảng ủy hay đảng bộ bàn bạc, giải quyết những vấn đề quan trọng hoặc mấu chốt có ảnh hưởng đến tình hình sản xuất chung của xí nghiệp. Đảng ủy cũng có thể thảo luận và nghị quyết những vấn đề cụ thể hoặc trực tiếp chỉ đạo việc mở những hội nghị chuyên đề về kinh tế, kỹ thuật, hành chính chuyên môn, nếu xét thấy đây là những vấn đề then chốt trước mắt, có

ảnh hưởng quyết định đến việc hoàn thành kế hoạch của xí nghiệp. Đương nhiên, trong khi nghiên cứu, chuẩn bị hoặc chỉ đạo giải quyết các vấn đề trên đây, đảng ủy phải đứng đúng ở vị trí lãnh đạo của mình, sử dụng và phát huy vai trò của giám đốc và bộ máy giúp việc giám đốc cũng như vai trò của các tổ chức quần chúng và tổ chức đảng ở xí nghiệp, tuyệt đối không nên bao biện làm thay, hạn chế tính tích cực, chủ động của các cơ quan này. Có một số đồng chí đòi hỏi cần quy định thật cụ thể những vấn đề nào thuộc đảng ủy thảo luận và quyết định, những vấn đề nào thuộc quyền quyết của giám đốc. Chúng ta cố gắng tiến tới có những quy định hợp lý, trên cơ sở rút kinh nghiệm chung và kinh nghiệm hoạt động thực tiễn của từng xí nghiệp, nhưng thật ra không thể có một bản quy định thật cụ thể về chức trách của đảng ủy và giám đốc, vạch rõ ranh giới thật dứt khoát giữa hai bên được. Vì, có những vấn đề ở xí nghiệp này là quan trọng, nhưng ở xí nghiệp khác lại không, và trong một xí nghiệp, lúc này là không quan trọng, nhưng lúc khác lại có ảnh hưởng rất lớn đến sự hoạt động của toàn xí nghiệp. Cho nên, vấn đề quyết định là ở chỗ: phải nắm vững nguyên tắc tăng cường sự lãnh đạo toàn diện và tuyệt đối của tổ chức đảng ở xí nghiệp, đồng thời kiện toàn và phát huy vai trò thủ trưởng phụ trách quản lý xí nghiệp của giám đốc, đồng thời nâng cao trình độ và năng lực của đảng ủy và thủ trưởng để trong thực tiễn có thể phân biệt việc gì thì đảng ủy cần nắm chắc lãnh đạo, việc gì thì thủ trưởng cần phát huy trách nhiệm cá nhân, không ỷ lại vào đảng ủy. Trên cơ sở đó vận dụng linh hoạt vào từng xí nghiệp, từng thời kỳ và từng công việc khác nhau. Bí thư đảng ủy và giám đốc phải có ý thức tự giác và tính đảng cao, không ngừng phải có nhận thức đúng đắn nguyên tắc của chế độ lãnh đạo quản lý xí nghiệp của Đảng, mà còn phải có thái độ vô tư, tôn trọng lẫn nhau "xuất phát từ lợi ích chung, từ tinh thần trách nhiệm chung đối với nhiệm vụ của Đảng và Nhà nước[...]" (Nghị quyết số 11 của Bộ chính trị) mà thật sự hợp tác cùng nhau chuẩn bị cho sự thảo luận tập thể của đảng ủy. Kinh nghiệm thực tế ở nhiều xí nghiệp cho biết, chúng ta có thể xây dựng



mối quan hệ đúng đắn giữa đảng ủy và giám đốc xí nghiệp theo phương hướng này.

Tăng cường sự lãnh đạo của tổ chức đảng ở trong xí nghiệp là yêu cầu cao nhất và bao trùm nhất của công tác xây dựng đảng ở trong xí nghiệp, đồng thời cũng là mục đích cao nhất của việc kiện toàn và cải tiến chế độ quản lý xí nghiệp của ta. Nhờ làm tốt vấn đề này trong thời gian qua, mọi mặt công tác của các xí nghiệp đã phát triển tốt. Song chúng ta còn phải nâng cao hơn nữa nhận thức đúng đắn và quán triệt đầy đủ những nguyên tắc của Đảng, khắc phục mọi thiếu sót, lệch lạc, phát huy mọi thành tích và tiến bộ đã đạt được. Với sự cố gắng của mình và sự nhất trí ủng hộ, giúp đỡ của cấp trên, trong thời gian tới, nhất định các đảng bộ xí nghiệp sẽ giành được những thắng lợi to lớn về mặt này.